

HOOFDSTUK 1A

ALEPH – HET GOEDE LEVEN

Psalm 119: 1-8

Laten we Psalm 119 eens tegemoet treden als een schitterend kunstwerk. Alsof het hangt in een grote zaal van een nog veel groter museum. Je wandelt binnen en gaat zitten op het bankje voor het kunstwerk. Naast je zit iemand die zomaar is komen binnenwaaien en helemaal geen verstand heeft van kunst. Even verderop staat een kenner, maar hij twijfelt eraan of het werk wel echt van de auteur is die op het bordje van het museum vermeld staat. Wat doe je? Eerst kijken, toch?! Je neemt de tijd voor aandacht en verwondering. Uitleg en interpretatie komen later wel. Een beetje respect voor het kunstwerk graag!

Kunstwerken verschillen enorm. Het ene is zo hoekig, rauw en verwarrend dat je aarzelt om het mooi te noemen. Knap misschien, maar mooi? In de Bijbel denk ik dan aan het boek Job. Dat heeft een krachtige, onvergetelijke boodschap, maar laat je wel achter met honderd brandende vragen. Hier in de zaal van de psalmen, precies in het midden van de Bijbel, zijn de werken over het algemeen zorgvuldig gestileerd. Echt móóí! Mooier nog dan je denkt. Nogmaals:

ga eens zitten. Eerst kijken. Dan verwonderen. Dan pas praten. Samen praten. Iedereen mag meedoen. Gelovig en niet-gelovig. Je hoeft daar geen koudwater-vrees voor te hebben. Het kunstwerk is krachtig genoeg – het kan de grote vragen die het oproept wel aan.

Psalm 119 is een lied uit het oude Israël met 22 strofen van elk acht regels of verzen. Elk paneel van dit immense schilderij is verbonden aan een van de letters van het Hebreeuwse alfabet. In dit eerste stukje begint elk vers met de letter *Aleph*. Als we de psalm beschouwen als een gebouw, dan is dit dus de eerste zaal die onze aandacht vraagt. Meteen staan we dan óók voor de toegangspoort. Die wordt gevormd door de eerste drie verzen. Dat zijn ook de enige verzen in de psalm – behalve vers 115, lees maar na – die aan mensen gericht zijn. Verder zijn alle verzen gebeden, gericht aan God. Deze gebeden beginnen vanaf vers 4: *HEERE ...*

Asjeree is het eerste woord boven de poort waardoor we binnenlopen – en ook het eerste woord boven de tweede boog – het tweede vers. Gezegend met de hoogste zegeningen betekent dat.

Vrijheid

'Voorzitter, wij gunnen het iedere christen dat hij op zondag naar de kerk gaat, twee keer, drie keer, wat mij betreft. Maar laat die kerk-gangers dan anderen op zondag ook gewoon in alle rust naar het zwembad gaan. De vrijheden die we hebben, moeten immers voor ons allemaal gelden.' Verbluft kijkt Anke vanaf de publieke tribune naar het gemeenteraadslid dat aan het woord is. Daar heeft hij toch wel een punt?!

Welgelukzalig hebben de Statenvertalers er in het Nederlands van gemaakt. Niet zo'n gemakkelijk woord, maar misschien moeten we het toch maar gewoon zo laten staan. Andere, eigentijdse vertalingen klinken zwakker. De Herziene Statenvertaling heeft nog *welzalig*. De NBV21 laat het bij *gelukkig*. Het eerste doet denken aan de hemel, het laatste aan de aarde. Wel-geluk-zalig heeft het allemaal. Daar wil Psalm 119 het over hebben. Over écht geluk, hier en nu. En over hemelse zaligheid daarna. Dat staat er op het spel. Om minder is het niet te doen.

Dat maakt het gesprek over de psalm, nadat we het rustig op ons hebben laten inwerken, wel zwaar. Het gaat over goed en kwaad, geluk en ongeluk, leven en dood. Wie zich houdt aan de wet van de HEERE (vers 1), wie Zijn getuigenissen (dat wat Hij zegt) onderhoudt (vers 2), wie in Zijn wegen wandelt (vers 3), die is écht gelukkig; *to-the-max*. Wie dat níét doet, maar onrecht werkt (vers 3), dus afwijkt van de wet van de HEERE, die kan daarom níét gelukkig zijn. Niet écht.

Dat is nogal wat. Wat een mens gelukkig kan maken, is kennelijk niet per se wat goed voelt. Het lijkt wel alsof de psalm helemaal niet in onze gevoelens is geïnteresseerd. Nee, echt geluk – vroeger, nu en voor altijd – wordt bepaald door iets objectiefs, iets veel hogers. Door de wet van God.

De puriteinse predikant Thomas Manton schreef tegen het einde van de zeventiende eeuw niet minder dan 190 preken over Psalm 119. In de allereerste daarvan, over vers 1, stelt hij dat iedereen, christelijk of niet-christelijk, toch uiteindelijk zoekt naar wat je objectief over het goede

leven zou kunnen zeggen. Zo'n 450 jaar later moeten we zeggen dat dat niet meer zo is. Veel mensen zijn oprecht van mening dat dat persoonlijker ligt. Ieder moet dat voor zichzelf bepalen. Goed is immers datgene waar ik me goed bij voel. Als een ander me dat wil voorschrijven, komt daar alleen maar ellende van. Neem het voorbeeld van de zondagopenstelling van het zwembad uit het schetsje bij dit hoofdstuk. Laat iedereen voor zichzelf bepalen waar hij zich goed bij voelt. Geef mensen vrijheid om op hun manier gelukkig te zijn. Jij het jouwe, ik het mijne.

Die gedachte is zeker geen onzin. We moeten elkaar niet willen dwingen, niet willen manipuleren. Daar wordt niemand vrolijk of gelukkig van. Vrijheid is een groot goed. Maar wat is het ontzettend jammer als hier het gesprek ophoudt en een ijskoude stilte begint. Of zelfs de pure polarisatie waar de media vol van zijn. Zou het niet goed zijn om toch nog even te blijven luisteren naar de psalmist, die ons iets van wel-geluk-zaligheid gunt en daar meent iets over te kunnen zeggen? Want zeg nou zelf: zijn we in onze vrije samenleving écht zo gelukkig? Volgens de Belgische psychiater Dirk de Wachter schort daar nog wel wat aan. 'We hebben de hemel afgeschaft', zegt hij. 'En nu hebben de hulpverleners het drukker dan ooit met mensen in nood.' Hoor! De psalmist begint te bidden. Hij gaat ons niet iets opleggen waar we helemaal niet op zitten te wachten. Hij gaat niet te werk met kracht of geweld (Zach. 4:6). Wat hij doet, is ons voorgaan in een zoektocht waarbij hijzelf vooropgaat. Een zoektocht naar iets waar je niet beschaamd mee uitkomt (vers 6), dus waar je werkelijk op kunt bouwen. Een zoektocht naar recht en gerechtigheid

(vers 7). Een zoektocht naar het hart van God, om bij Hem te kunnen zijn en blijven (vers 8). Zouden we die zoektocht niet een kans moeten geven, in ons persoonlijke leven én in het publieke leven – zoals die discussie in de gemeenteraad? Met respect voor ieders standpunt, lopen we toch even door, verder het kunstwerk in.

GESPREKSVRAGEN

1. Lukt het je al om in Psalm 119 iets van een schitterend kunstwerk te zien? Zo ja, wat zie je dan? Zo nee, wat houdt jou tegen?
2. Geloof jij dat écht en waar geluk gebracht kan worden door iets wat in eerste instantie tegen je gevoel lijkt in te druisen? Kun je voorbeelden noemen, of iets naar aanleiding van het voorbeeld uit de gemeenteraad?
3. Zie jij Gods wet als iets wat je gelukkig kan maken? Waarom wel/niet?